

AMMATILLINEN KOULUTUS – OSAAMISEN TUNNISTAMISEN JA TUNNUSTAMISEN OHJE

Sisällys

Sisällys

Johdanto	1
1. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen yleiset periaatteet	1
1.1. Tunnistamisen pohjana olevat asiakirjat	4
1.2 Osaamisen tunnustaminen sisällyttämällä.....	4
1.3. Osaamisen tunnustaminen arvioimalla osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus	6
1.4. Osaamisen tunnustaminen ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa...	7
1.5. Tunnustamispäätöksen tekeminen	9
1.6. Aikaisemman osaamisen tunnustaminen.....	9
2. Arvosanan muuntaminen	10
3. Erityistilanteita.....	11
4. Esimerkkejä osaamisen tunnustamisesta.....	11

Johdanto

Aiemman hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta säädetään ammatillisen koulutuksen laissa (531/2017) 46 ja 47 §:ssä. Valtioneuvoston asetuksen (673/2017) 10 §:ssä säädetään tarkemmin tutkintokoulutuksen opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen menettelytavoista.

Opetushallitus on antanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 47 §:n mukaan määräyksen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista sekä arvosanojen muuntamisesta (OPH-1634-2021). Lisäksi Opetushallitus on laatinut tämän ohjeen osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta ammatillisessa koulutuksessa. Tähän oppaaseen on sisällytetty myös em. määräyksen sisältämät liitteet arvosanan muuntamisesta ja osaamisen vastaavuuden arvioinnista.

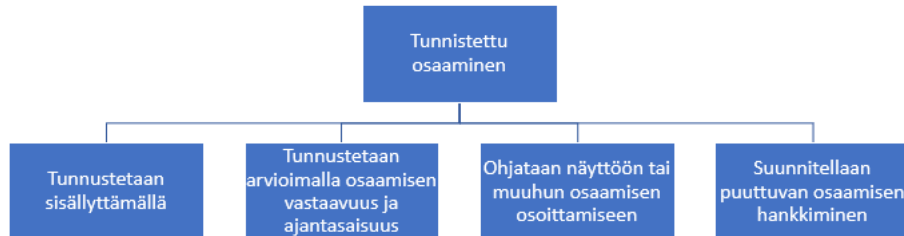
1. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen yleiset periaatteet

Osaamisperusteisuus ammatillisessa koulutuksessa tarkoittaa osaamisen hankkimisen suunnittelun yhteydessä sitä, että tunnistetaan ja tunnustetaan aiemmin hankittu osaamisen, kartoitetaan puuttuva osaaminen ja opiskellaan vain tarvittavaa uutta osaamista.

Osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen on koulutuksen järjestäjän tehtävä. Opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen tunnustamisella ja tunnustamisella vältetään tarpeeton päällekkäinen koulutus ja

osaamisen arviointi. Kun tiedetään, mitä opiskelija jo osaa, koulutusta voidaan suunnata tarkoituksenmukaisesti uuden osaamisen hankkimiseen.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tehdään osana opiskelijan opintojen henkilökohtaistamista.

Kuva. Osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella vältetään tarpeetonta päällekkäistä koulutusta.

Osaamisen **tunnistaminen** tarkoittaa sitä, että opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen selvitetään. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen, joka vastaa suoritettavan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Osaamisen tunnistaminen tehdään opiskelijan esittämien asiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella, joita voivat olla esimerkiksi tutkintotodistukset, työtodistukset, osaamiskartoitukset, haastattelut tai muut selvitykset.

Osaamisen **tunnustaminen** osaksi suoritettavaa tutkintoa tehdään **opiskelijan esittämien** toimivaltaisen viranomaisen antamien todistusten tai opintosuoritusotteiden tai vastaavien asiakirjojen perusteella. Opiskelija toimittaa tarvittavat asiakirjat osaamisen tunnustamista varten. Suoritettavaan tutkintoon voidaan tunnustaa vain kokonaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Suoritettavan tutkinnon muodostuminen määrittelee sen, mitä opiskelijan aikaisempia suorituksia ja miten laajasti (osaamispisteinä) niitä voidaan tunnustaa.

Osaamisen **tunnustaminen** voidaan tehdä kahdella tavalla:

- 1) Sisällyttämällä
- 2) Arvioimalla osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus sekä päättämällä osaamisen tunnustamisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee tunnustaa **voimassa ja siirtymäajalla** olevien tutkinnon perusteiden mukaiset **pakolliset** tutkinnon osat ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueet tutkinnon siten, kuin tutkinnon muodostumissäännöt sen mahdollistavat.

Mikäli opiskelijalla on osaamista, joka olisi mahdollista tunnustaa tutkinnon **valinnaisiin** tutkinnon osiin tai yhteisten tutkinnon osien valinnaisiin osa-alueisiin, osaamisen tunnustamisesta keskustellaan opiskelijan kanssa henkilökohtaistamisessa. Opiskelijalla voi olla tarpeen hankkia uutta osaamista sen sijaan, että jo aiemmin hankittua todennettua osaamista tunnustetaan osaksi tutkintoa.

Koulutuksen järjestäjä sopii opiskelijan kanssa valinnaisen tutkinnon osan/osa-alueen laskennallisesta laajuudesta osana henkilökohtaistamista silloin, kun tutkinnon osan/osa-alueen laajuudet vaihtelevat tutkinnon muodostumisessa. Sovittua laskennallista laajuutta käytetään tutkinnon laajuutta ja osaamispistein painotettua keskiarvoa laskettaessa. Todistuksiin ja opintosuoritusotteeseen merkitään kuitenkin tunnustetun suorituksen (tutkinnon osat, yhteisten tutkinnon osien osa-alueet) alkuperäiseen

todistukseen merkitty laajuus. Mikäli opiskelija on tyytymätön opintojensa laajuutta koskevaan päätökseen, hän voi hakea päätökseen muutosta Aluehallintovirastolta.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla **järjestämislupa** niihin tutkintoihin, joiden ajantasaisuutta ja vastaavuutta koulutuksen järjestäjän nimeämät arvioijat arvioivat. Päätöksen osaamisen tunnustamisesta tekevät arvioija tai arvioijat. Koulutuksen järjestäjällä ei ole velvollisuutta hankkia osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden arviointia toiselta koulutuksen järjestäjältä.

Koulutuksen järjestäjä kuvaa osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen käytännön menettelytavat **tutkintokohtaisessa osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa**. Koulutuksen järjestäjä tiedottaa opiskelijoille osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen menettelytavoista ja tutkinnon muodostumisen tarjoamista yksilöllisistä valinnan mahdollisuuksista.

Koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sopivat yksilöllisestä opintopolusta ja suoritettavista tutkinnon osista osana henkilökohtaistamista. Tunnistettu ja tunnustettu osaamisen sekä sovitut yksilölliset valinnat kirjataan **henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan**.

Kansallista tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä voidaan käyttää apuna, kun arvioidaan aiemman hankitun osaamisen soveltuvuutta tunnustettavaksi. Suoritettavaan tutkintoon voidaan tunnustaa saman tai korkeamman tason osaamista tutkinnon muodostumisen mukaisesti. Lisätietoa osoitteesta: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehukset>

Vaikka opiskelijan aiemmin suoritetuissa opinnoissa tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen osaamisen arviointia on **mukautettu** tai ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista **poikettu**, voidaan tutkinnon osa tai yhteisen tutkinnon osan osa-alue kuitenkin tunnustaa tutkintoon. Todistuksen osaamisen tunnustamisen viitetietoihin tulee alkuperäinen merkintä osaamisen arvioinnin mukauttamisesta tai ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisesta. Osaamisen tunnustamisesta sovitaan aina opiskelijan kanssa, kun kyse on tutkinnon osasta tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueesta, jonka arviointia on mukautettu.

Kun osaamista tunnustetaan sisällyttämällä, ei osaamisen tunnustamis päätöstä tehdä, eikä opiskelija voi pyytää osaamisen arvioinnin tarkistamista tai arvioinnin oikaisua. Opiskelija voi kuitenkin halutessaan korottaa sisällyttämällä tunnustettua arvosanaa.

Kun osaamista tunnustetaan arvioimalla osaamisen vastaavuus ja/tai ajantasaisuus, koulutuksen järjestäjä tekee tunnustamisesta **hallinnollisen päätöksen**. Tämä päätös voi olla myönteinen tai kielteinen. Opiskelijalla on oikeus pyytää **arvioinnin tarkistamista** arvioijalta (yhteisten tutkinnon osien osa-alueet) tai arvioijilta (ammattilliset tutkinnon osat) ja tarvittaessa arvioinnin oikaisua työelämätoimikunnalta. Tunnustamis päätökseen ei tarvita erillistä allekirjoitusta, jos se on laadittu asianhallintajärjestelmässä, josta voidaan luotettavasti varmistaa päätöksen ajankohta, päätöksentekijöiden identiteetti ja asiakirjojen alkuperäisyys.

Koulutuksen järjestäjä tallentaa tunnustetut suoritukset opintohallintojärjestelmään. Koulutuksen järjestäjä siirtää tai tallentaa tiedot tunnustetusta tutkinnon osasta tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueesta KOSKI-tietovarantoon sen mukaan, miten KOSKI-tietosisällöstä on ohjeistettu.

Tunnustamisen viitetiedot merkitään todistukseen Opetushallituksen todistuksia koskevan määräyksen mukaisesti. Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden tunnustamisen viitetiedot merkitään otteeseen opintosuoritusrekisteristä. Lisätietoa Opetushallituksen todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista ammatillisessa koulutuksessa.

1.1. Tunnistamisen pohjana olevat asiakirjat

Kun koulutuksen järjestäjä tunnustaa osaamista, tunnustamisen pohjana olevien asiakirjojen ja muiden selvitysten tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

- Todistus, opintosuoritusrekisteriote tai vastaava asiakirja on toimivaltaisen viranomaisen antama. Suomessa toimivaltaisia viranomaisia ovat esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön, puolustusministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön ja sisäministeriön hallinnon alan toimijat.
- Osaamisen tunnustaminen tehdään aina alkuperäisistä asiakirjoista tai niiden oikeaksi todistetuista kopiosta.
- Osaamisen tunnustaminen voi perustua KOSKI-tietovarannon tietoihin.
- Ulkomaisen todistuksen ja opintosuoritusotteen tulee olla kyseisessä maassa toimivaltaisen viranomaisen antama, ja tarvittaessa virallisesti käännetty, mikäli koulutuksen järjestäjä ei pysty tulkitsemaan alkuperäisen todistuksen sisältöä luotettavasti. Opiskelija vastaa todistuksen käännettämisestä.
- Suoritusten sisällön ja mielellään myös laajuuden tulee olla kuvattuna riittävän tarkasti, jotta koulutuksen järjestäjä pystyy määrittelemään tarvittaessa aikaisempien suoritusten laajuuden osaamispisteinä. Opiskelija toimittaa tarvittavan aineiston osaamisen tunnustamista varten.
- Todistuksessa, opintosuoritusotteessa tai vastaavassa asiakirjassa tulee olla arvosanat, jotka voidaan tarvittaessa muuntaa suoritettavan tutkinnon arvioinnissa käytettävälle arviointiasteikolle.

Mikäli asiakirjat eivät täytä edellä kuvattuja vaatimuksia, mutta todetaan, että opiskelijalla on tarvittava osaaminen, koulutuksen järjestäjä ohjaa opiskelijan näyttöön tai muuhun osaamisen osoittamiseen.

1.2 Osaamisen tunnustaminen sisällyttämällä

Tutkintoon voidaan tunnustaa sisällyttämällä:

- ammatillisia pakollisia tutkinnon osia ja yhteisten tutkinnon osien pakollisia osa-alueita (voimassa olevien tai siirtymäajalla olevien tutkinnon perusteiden mukaiset suoritukset)
- ammatillisia valinnaisia tutkinnon osia ja yhteisten tutkinnon osien valinnaisia osa-alueita (voimassa olevien tai siirtymäajalla olevien tutkinnon perusteiden mukaiset suoritukset)
- lukio-opintoja (käytössä olevan lukion opetussuunnitelman mukaiset suoritukset)
- korkeakouluopintoja (korkeakoulun voimassa olevan koulutusohjelman mukaiset suoritukset).

Tunnustettaessa osaamista sisällyttämällä, osaamisen ajantasaisuutta ei arvioida.

Taulukko 1. Osaamisen tunnustaminen ammatillisista opinnoista

Aiemmin hankittu osaaminen	Tutkinnon muodostuminen	Osaamisen tunnustamisen toimenpiteet
Aiemmat ammatilliset opinnot voimassa/siirtymäajalla olevien tutkinnon perusteiden mukaisesti	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin pakollisiin tutkinnon osiin	Arvioidaan osaamisen vastaavuus.
	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin	Arvioidaan osaamisen vastaavuus.

	valinnaisiin tutkinnon osiin, joiden osaaminen on määritelty tutkinnon perusteissa	
	Tunnustaminen kohtaan: Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta	Osaamisen vastaavuutta ei arvioida. Sovitaan opiskelijan kanssa tutkinnon osan laskennallisesta laajuudesta.
	Tunnustaminen kohtaan: Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa	Osaamisen vastaavuutta ei arvioida.

Taulukko 2. Osaamisen tunnustaminen korkeakouluopinnoista

Aiemmin hankittu osaaminen	Tutkinnon muodostuminen	Osaamisen tunnustamisen toimenpiteet
Korkeakouluopinnot, jotka on suoritettu voimassa olevan koulutusohjelman mukaisesti	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin pakollisiin tutkinnon osiin	Arvioidaan osaamisen vastaavuus.
	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin, joiden osaaminen on määritelty tutkinnon perusteissa	Arvioidaan osaamisen vastaavuus.
	Tunnustaminen kohtaan: Korkeakouluopinnot	Varmistetaan, että osaaminen tukee ammatillista osaamista. Opiskelijan kanssa sovitaan tunnustamisen laskennallisesta laajuudesta vaihteluvälin sisällä. Koulutuksen järjestäjä muuntaa tarvittaessa arvosanan asteikolle 1-5.
	Tunnustaminen kohtaan: Yhteisten tutkinnon osien osia alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja	Opiskelijan kanssa sovitaan tunnustamisen laskennallisesta laajuudesta vaihteluvälin sisällä. Koulutuksen järjestäjä muuntaa tarvittaessa arvosanan asteikolle 1-5.

Mikäli opiskelija on tyytymätön opintojensa laajuutta koskevaan päätökseen, hän voi hakea päätökseen muutosta Aluehallintovirastolta.

1.3. Osaamisen tunnustaminen arvioimalla osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus

Tutkintoon voidaan tunnustaa arvioimalla osaamisen vastaavuus ja/tai ajantasaisuus:

- ei voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaisia ammatillisia tutkintoja, tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita
- lukio-opintoja, jotka on suoritettu sellaisen lukion opetussuunnitelman mukaan, joka ei ole enää käytössä
- ei voimassa olevan korkeakoulun koulutusohjelman mukaisia opintoja.

Osaamisen tunnustamisesta sovitaan opiskelijan kanssa osana henkilökohtaistamista.

Osaamisen vastaavuus arvioidaan vertaamalla aiemmin suoritettujen opintojen sisältöjä suoritettavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteisiin opiskelijan toimittamien asiakirjojen perusteella.

Osaamisen ajantasaisuutta arvioidaan, jotta voidaan varmistua opiskelijan osaamisen olevan edelleen ajantasaista. Osaaminen voi vanhentua, sillä todistus kertoo osaamisesta vain tietynä ajankohtana. Ajantasaisuutta arvioitaessa on tärkeää selvittää, miten opiskelija on ylläpitänyt osaamistaan esimerkiksi työtehtäviensä tai harrastustensa kautta. Osaamisen ajantasaisuus arvioidaan opiskelijan esittämien dokumenttien, kuten työtodistusten, portfolioiden ja työnäytteiden perusteella, tai haastatteluin.

Osaamisen vastaavuutta ei arvioida silloin, kun osaamista tunnustetaan sellaisiin valinnaisiin tutkinnon osiin, joiden ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita ei ole määritelty suoritettavan tutkinnon perusteissa. Tällöin arvioidaan ainoastaan osaamisen ajantasaisuus. Tutkinnon muodostumisessa tällaisia valinnaisia tutkinnon osia ovat:

- tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta
- korkeakouluopinnot
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueet, lukio-opinnot tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot (*Huom! Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osalta ainoastaan koulutuksen järjestäjän määrittämät osaamistavoitteet*)
- paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa

Mikäli opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen vastaavuutta ja/tai ajantasaisuutta ei voida arvioida **opiskelijan** esittämien asiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella, niin osaamista ei voida tunnustaa.

Taulukko 3. Osaamisen tunnustaminen ammatillisista opinnoista

Aiemmin hankittu osaaminen	Tutkinnon muodostuminen	Osaamisen tunnustamisen toimenpiteet
Ammatilliset opinnot , jotka on suoritettu ei-voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaisesti	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin pakollisiin tutkinnon osiin	Arvioidaan osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus
	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin,	Arvioidaan osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus

	joiden osaaminen on määritelty tutkinnon perusteissa	
	Tunnustaminen kohtaan: Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta	Arvioidaan osaamisen ajantasaisuus. Sovitaan opiskelijan kanssa tutkinnon osan laskennallisesta laajuudesta.
	Tunnustaminen kohtaan: Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa	Arvioidaan osaamisen ajantasaisuus.

Taulukko 4. Osaamisen tunnustaminen korkeakouluopinnoista

Aiemmin hankittu osaaminen	Tutkinnon muodostuminen	Osaamisen tunnustamisen toimenpiteet
Korkeakouluopinnot, jotka on suoritettu ei voimassa -olevan koulutusohjelman mukaisesti	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin pakollisiin tutkinnon osiin	Arvioidaan osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus.
	Tunnustaminen suoritettavan tutkinnon ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin, joiden osaaminen on määritelty tutkinnon perusteissa	Arvioidaan osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus.
	Tunnustaminen kohtaan: Korkeakouluopinnot	Varmistetaan, että osaaminen tukee ammatillista osaamista. Arvioidaan osaamisen ajantasaisuus. Opiskelijan kanssa sovitaan tunnustamisen laskennallisesta laajuudesta vaihteluvälin sisällä.
	Tunnustaminen kohtaan: Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja, joiden osaamista ei ole määritelty tutkinnon perusteissa	Arvioidaan osaamisen ajantasaisuus. Lisäksi yhteisten tutkinnon osien osalta arvioidaan osaamisen vastaavuus.

1.4. Osaamisen tunnustaminen ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa

Ammatillisten perustutkintojen yhteisissä tutkinnon osissa osaamista voidaan tunnustaa tutkinnon perusteissa määrättyihin pakollisiin osaamistavoitteisiin ja yhteisten tutkinnon osien valinnaisiin osaamistavoitteisiin.

Kun osaamista tunnustetaan lukio-opinnoista tai ammatillisesta perustutkinnosta, tutkinnon perusteissa määrättyihin **pakollisiin** osaamistavoitteisiin, noudatetaan vastaavuuden määrittelyssä Opetushallituksen määräystä Osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista ja arvosanojen muuntamisesta ammatillisessa koulutuksessa (OPH-1634-2021) ja määräyksen liitteitä 1 ja 2. Tunnustettaessa osaamista korkeakouluopinnoista tutkinnon perusteissa määrättyihin pakollisiin osaamistavoitteisiin arvioidaan osaamisen vastaavuus kyseisen osa-alueen osaamistavoitteisiin.

Ammatillisen perustutkinnon yhteisten tutkinnon osien **valinnaiset** osaamistavoitteet voivat olla:

- tutkinnon perusteissa **määrättyjä valinnaisia** osaamistavoitteita
- **koulutuksen järjestäjän päättämiä** valinnaisia osaamistavoitteita, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita
- opiskelijan **aiemmin hankkima osaamista**, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet	Osaamisen tunnustaminen
tutkinnon perusteissa määrätyt valinnaiset osaamistavoitteet	<p>Tunnustettaessa osaamista tutkinnon perusteissa määrättyihin valinnaisiin osa-alueisiin, tunnustettavan osaamisen tulee vastata osa-alueessa määritettyihin osaamistavoitteisiin.</p> <p>Osa-alue tunnustetaan 3 osaamispisteen kokonaisuutena.</p>
koulutuksen järjestäjän päättämät valinnaiset osaamistavoitteet	<p>Tunnustettaessa osaamista koulutuksen järjestäjän päättämiin valinnaisiin osa-alueisiin, tunnustettavan osaamisen tulee vastata osa-alueessa määritettyihin osaamistavoitteisiin.</p>
opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen	<p>Opiskelijan aiempi osaaminen voi olla hankittu esimerkiksi lukio-opinnoissa, korkeakoulussa tai aiemmissa ammatillisissa opinnoissa koulutuksen järjestäjän päättäminä valinnaisina osaamistavoitteina.</p> <p>Aiemmin hankitun osaamisen tulee tukea kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.</p> <p>Osaamista tunnustettaessa ei arvioida osaamisen vastaavuutta.</p> <p>Osaaminen tunnustetaan aiemman opinnon nimellä ja kirjataan viitetietoineen.</p> <p>Tunnustettaessa tässä yhteydessä osaamista lukio-opinnoista, opinnon laajuus määritellään Opetushallituksen määräyksen Osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa koulutuksessa (OPH-1634-2021) liitteen 1 kertomien mukaisesti.</p> <p>Tunnustettaessa osaamista korkeakouluopinnoista opiskelijan kanssa sovitaan tunnustamisen laskennallisesta laajuudesta vaihteluvälin sisällä.</p>

Aiemmin hankitun osaamisen ajantasaisuuden arviointi yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa:

Osaamisen ajantasaisuuden arviointi tehdään, kun opiskelija on suorittanut

- ei-voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaisia tutkintoja, tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita
- lukio-opintoja, joiden opetussuunnitelma ei ole enää käytössä
- ei-voimassa olevien korkeakoulun koulutusohjelman mukaisia opintoja.

1.5. Tunnustamispäätöksen tekeminen

Koulutuksen järjestäjän nimeämät arvioijat tai arvioija tekevät tunnustamispäätöksen.

Osaamisen arvioija tai arvioijat valitaan tunnustettavan tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä nimeää arvioijat opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (L986/1998, muutos 1150/2017) annetun asetuksen ja ammatillisen koulutuksen säädösten (L531/2017, VNA 673/2017) mukaisesti. Arvioijana voi toimia muu koulutuksen järjestäjän edustaja vain poikkeustapauksissa.

Arvioijilla tulee olla riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan, yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen sekä riittävä perehtyneisyys arviointiin ja suoritettavan tutkinnon perusteisiin.

Kun tunnustetaan **ammattillisia tutkinnon osia**, arvioinnin tekee kaksi opettajaa. Työelämän edustajat eivät osallistu osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden arviointiin.

Kun tunnustetaan **yhteisten tutkinnon osien osa-alueita**, arvioinnin tekee yksi opettaja.

Kun tunnustetaan yleissivistävää osaamista ammatillisiin valinnaisiin tutkinnon osiin, kuten esimerkiksi kohtaan yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja, arvioinnin tekee yksi opettaja.

Osaamisen tunnustamisessa käytetään alkuperäistä arvosanaa. Tarvittaessa käytetään luvun kaksi muuntotaulukkoa.

1.6. Aikaisemman osaamisen tunnistaminen

Mikäli opiskelijalla on tutkinnon osassa tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueessa edellytetty osaaminen, josta opiskelijalla ei ole toimivaltaisen viranomaisen antamaa todistusta, opiskelija voidaan ohjata suoraan näyttöön tai muuhun osaamisen osoittamiseen. Tällainen aiemmin hankittu osaaminen voi perustua esimerkiksi työkokemukseen, harrastuneisuuteen tai muuhun koulutukseen,

Mikäli opiskelijalla on toimivaltaisen viranomaisen todistus osaamisesta, mutta osaaminen vastaa tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen vaatimuksiin vain osittain, ja lisäksi täydentävää osaamista,

joka perustuu esimerkiksi työkokemukseen, harrastuneisuuteen tai muuhun koulutukseen, niin opiskelija voidaan ohjata suoraan näyttöön tai muuhun osaamisen osoittamiseen ko. täydentävän osaamisen osalta. Arvosana muodostuu aiemman arvosanan ja näytössä osoitetun arvosanan perusteella.

Mikäli opiskelijalla on toimivaltaisen viranomaisen todistus osaamisesta, joka vastaa tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen vaatimuksiin vain osittain, niin opiskelija ohjataan hankkimaan puuttuva osaaminen. Tällöin opiskelija osoittaa uuden hankitun osaamisen näytössä tai muussa osaamisen osoittamisessa. Arvosana muodostuu aiemman arvosanan ja näytössä osoitetun arvosanan perusteella.

2. Arvosanan muuntaminen

Osaaminen tunnustetaan alkuperäisen tai korotetun arvosanan mukaisesti. Opiskelijan aiempien suoritusten arvosanat muunnetaan tarvittaessa Opetushallituksen määräyksen Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista ja arvosanojen muuntamisesta ammatillisessa koulutuksessa (OPH-1634-2021) mukaisesti:

Taulukko 1. Arviointiasteikon 1-3 arvosanojen muuntaminen arviointiasteikon 1-5 mukaisiksi.

Arviointiasteikko	
1-3	1-5
3	5
2	4
1	2

Taulukko 2. Arviointiasteikon 4-10 arvosanojen muuntaminen arviointiasteikon 1-5 mukaisiksi.

Arviointiasteikko	
4-10	1-5
erinomainen 10	5
kiitettävä 9	5
hyvä 8	4
tydyttävä 7	3
kohtalainen 6	2
välttävä 5	1
heikko 4	-

Ammatilliset perustutkinnot

Ammatillisen **perustutkinnon ammatillisten** tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden hyväksytyt osaamisen arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijan aiemmat suoritukset, jotka on arvioitu asteikon 1-3 mukaisesti, muunnetaan taulukon 1 mukaisesta asteikolla 1-5.

Kun osaamista tunnustetaan ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, käytetään hyväksytyt - arvosanaa.

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa arviointiasteikko on hyväksytyt/hylätty.

Kun opiskelijan aiemmin suorittamia ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osia tai korkeakouluopintoja tunnustetaan ammatti- tai erikoisammattitutkintoon, muunnetaan numeeriset arvosanat hyväksytyy-arvosanaksi.

Lukio-opinnot

Jos opiskelija on suorittanut

- lukion oppimäärän, tunnustamisessa käytetään päättötodistuksen arvosanoja
- suorittanut oppiaineen tai oppiaineiden oppimäärät, tunnustamisessa käytetään lukion oppiaineen arvosanaa
- oppiaineen yksittäisiä kursseja/moduuleja, tunnustamisessa käytetään hyväksytyjen kurssien/moduulien arvosanojen painotettua keskiarvoa.

Korkeakouluopinnot

- muunnetaan tarvittaessa arvosana
- mikäli opiskelija on saanut korkeakouluopinnoista hyväksytyy -arvioinnin, hän voi pyytää todistuksen kirjoittaneelta oppilaitokselta lausunnon, mitä arvosanaa hyväksytyy -arviointi vastaa, ja osaamisen tunnustamisessa käytetään lausunnon mukaista arvosanaa.

3. Erityistilanteita

Tilanteissa, joissa opiskelija vaihtaa oppilaitosta kesken opintojen siten, että seuraavat asiat toteutuvat

- opinnot eivät keskeydy ja
- opiskelija jatkaa opintoja samassa tutkinnossa ja
- opinnot jatkuvat samoilla tutkinnon perusteilla,

opiskelijalle aiemmin tunnustetut opinnot voidaan siirtää osaksi opiskelijan opintoja myös sillä koulutuksen järjestäjällä, jossa opiskelija jatkaa opintoja. Osaamisen tunnustamisen prosessia ei tarvitse tällöin tehdä uudelleen, vaikka muutoin osaamisen tunnustaminen tehdään aina alkuperäisistä asiakirjoista. Tunnustettu osaaminen kirjataan todistukseen aiemman koulutuksen järjestäjän merkitsemillä viitetiedoilla. Lisäksi koulutuksen järjestäjä voi kirjata opintohallintojärjestelmässä lisätietoihin selitteen osaamisen tunnustamisen siirtämisestä.

4. Esimerkkejä osaamisen tunnustamisesta

Osaamisen tunnustaminen lukio-opinnoista kerrointa hyödyntäen

Opiskelija on suorittanut lukiossa Äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen pakollisia opintoja 8 opintopistettä.

Opinnot voidaan tunnustaa hänelle Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä osa-alueen pakolliseen osa-alueeseen Opetushallituksen määräyksen Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen

periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa koulutuksessa (OPH-1634-2021) liitteen 1 mukaisesti.

Lisäksi, mikäli henkilökohtaistamisessa opiskelijan kanssa sovitaan osaamisen tunnustamisesta Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä valinnaiseen osa-alueeseen, voidaan osaamista tunnustaa edellä mainitun määräyksen liitteen 1 mukaista kerrointa käyttäen. Opintopisteet kerrotaan 0,75 kertoimella (8 op x 0,75 = 6 osp), joista neljä osaamispistettä tunnustetaan pakolliseen osa-alueeseen ja kaksi valinnaiseen osa-alueeseen.

Kerrointa ei voi käyttää yksinään osaamispisteiden määrittelyssä, vaan pakollisten osa-alueiden osaamisen tunnustamisessa noudatetaan ensisijaisesti edellä mainitun määräyksen liitteen 1 taulukkoa ja kerrointa hyödynnetään tunnustettaessa osaamista valinnaisiin osa-alueisiin yllä olevan esimerkin mukaisesti.

Osaamisen tunnustaminen, kun opiskelija suorittaa tutkinnon osan toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta

Opiskelija suorittaa ammatillisessa perustutkinnossa määritellyn, valinnaisen tutkinnon osan (kyseessä saman tutkinnon perusteen valinnainen tutkinnon osa) toisella koulutuksen järjestäjällä samaan aikaan, kun suorittaa muita tutkintoon kuuluvia tutkinnon osia ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Tällöin toisella koulutuksen järjestäjällä suoritettua valinnaisesta tutkinnon osasta ei tehdä tunnustamispäätöstä eikä todistukseen viitemerkintää, koska kyseessä ovat samat tutkinnon perusteet eikä viitetieto toisi lisäarvoa.

Kun suoritettavaan tutkintoon valitaan valinnainen tutkinnon osa saman tutkinnon myöhemmin voimaan tulleesta perusteesta, tunnustetaan se osaksi suoritettavaa tutkintoa ja todistukseen tulee viitetieto todistuspäämääräyksen mukaisesti. Tämä tehdään, jotta tiedetään, minkä perusteen mukaan tutkinnon osa on suoritettu.

Kun suoritettavaan tutkintoon valitaan tutkinnon osa toisesta ammatillisesta tutkinnosta, tunnustetaan se osaksi suoritettavaa tutkintoa ja todistukseen tulee viitetieto todistuspäämääräyksen mukaisesti. Tämä tehdään, jotta tiedetään, mistä tutkinnosta tutkinnon osa on suoritettu.

Laskennallinen laajuus tunnustettaessa osaamista aiemmin suoritettua tutkinnon osasta

Opiskelijan henkilökohtaistamisessa sovitaan, että opiskelijalle tunnustetaan tutkinnon osa aikaisemmista ammatillisista opinnoista ammatillisen perustutkinnon tutkinnon muodostumisessa kohtaan: Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta, 5–15 osp. Tunnustettavan tutkinnon osan laajuus on 30 osp.

Suoritettavassa tutkinnossa tutkinnon osan osaamispisteistä otetaan huomioon vain 15 osp, jota käytetään myös keskiarvoa laskettaessa. Opiskelijan todistukseen kirjataan tutkinnon osa 30 osaamispisteen laajuisena ja tunnustamisen viitetietoihin kirjataan aiemman opinnon laskennallinen laajuus todistuspäämääräyksen mukaisesti.

Väyläopintojen tunnustaminen ammatilliseen perustutkintoon

Opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkintokoulutuksen ohessa väyläopintoja. Väyläopinnoissa hankittua osaamista voidaan tunnustaa ammatilliseen perustutkintoon korkeakouluopintojen sisällön mukaisesti:

- Korkeakouluopinnot (5–15 osp) kohtaan tunnustetaan väyläopintojen ammatillisia sisältöjä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee laajuuden osaamispisteinä osaamisen kattavuuden, vaikeusasteen ja merkittävyyden perusteella suhteessa suoritettavaan tutkintoon.
- Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja ja muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja (1–25 osp) kohtaan tunnustetaan väyläopintojen yleissivistäviä sisältöjä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee laajuuden osaamispisteinä osaamisen kattavuuden, vaikeusasteen ja merkittävyyden perusteella suhteessa suoritettavaan tutkintoon.

Yhteisten tutkinnon osien valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita. Viimeksi mainitussa osaamisen tunnustaminen kirjataan opinnon alkuperäisellä nimellä viitetietoineen ja koulutuksen järjestäjä määrittelee laajuuden osaamispisteinä osaamisen kattavuuden, vaikeusasteen ja merkittävyyden perusteella suhteessa suoritettavaan tutkintoon.

Lisäksi väyläopintoja, jotka ovat sisällöltään yleissivistäviä, voidaan tunnustaa tutkinnon perusteiden mukaisesti yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin tai koulutuksen järjestäjän päättämiin valinnaisiin osaamistavoitteisiin, mikäli opintojen sisältö vastaa kyseisen osa-alueen osaamistavoitteita.